

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ

Основний науковий напрямок роботи відділу – дослідження походження українців та їхньої етнічної історії; українознавчий аналіз сучасного етнокультурного розвитку України та українців; обґрунтування й забезпечення вивчення етногенезу українського народу та вітчизняних етнічних, державотворчих, націєтворчих і культуротворчих процесів в середній та вищій школі.

Тема НДР на 2021-2023 рр: «Етнокультурний розвиток сучасного українського суспільства в умовах політики реваншу Російської Федерації».

Керівник НДР – кандидат історичних наук Фігурний Юрій Степанович.

Співробітники відділу

Фігурний Юрій Степанович – керівник відділу української етнології НДІУ, кандидат історичних наук зі спеціальності українознавство.

Коло наукових інтересів

Архаїчні елементи традиційної козацької культури, українське військове мистецтво, етнічні, державотворчі, націєтворчі процеси в Україні.

Останні наукові публікації:

1. Фігурний Ю. Current social and political consequences of the Russian Federation against Ukraine. Часопис Української історії. 2020. Випуск 41. С. 30–41.

2. Фігурний Ю. Український етнокультурний комплекс – основа української національної ідентичності. X Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht». Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2019. Herausgegeben von Olena Novikova und Ulrich Schweier Verlag readbox unipress / Open Access LMU, München, 2020. S. 725-734.

3. Фігурний Ю. С. Перспективи розвитку музейної галузі в Україні в контексті українських етнокультурних процесів. Art Museum: минуле і сьогодення. Збірник наукових статей. Випуск V. Чернігів, 2020. С. 60–70.

4. Фігурний Ю. Місце української етнології в українознавчих студіях. ПЕРЕЯСЛАВІКА: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: зб. наук. ст. Переяслав (Київська обл.), 2020. – Випуск 17 (19). С. 187– 193.

5. Фігурний Ю. Модель періодизації походження українців у праці С. Плачинди «Лебедія». ПЕРЕЯСЛАВІКА: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: зб. наук. ст. – Переяслав (Київська обл.), 2020. Випуск 18 (20). С. 188– 198.

6. Фігурний Ю. Конфліктизація українського простору як об'єкт українознавчих досліджень. // Українознавчий альманах. Вип. 24. К., 2019.– С. 28-33.

7. Фігурний Ю. Життєвий шлях та наукова діяльність патріарха української гуманітаристики Володимира Барана (1926-2019). Українознавство. № 4. С. 288–306.

8. Фігурний Ю. С. Козацькі збройні виступи 20-30-х рр. XVII ст. – втрачений шанс для реформування Речі Посполитої. // ІНТЕРМАРУМ: історія, політика, культура. 2018. Вип. 5.

C. 122-133. (1) Index Copernicus

Шакурова Ольга Владиславівна – старша наукова співробітниця відділу української етнології НДІУ
кандидатка історичних наук.

Коло наукових інтересів

Етнічна історія України, проблема походження українського народу в працях вітчизняних дослідників.

Останні наукові публікації:

1. Шакурова О. Етнічна свідомість як чинник збереження і розвитку української етнокультурної самобутності. Часопис української історії. 2020. Випуск 42. С. 110–116.
2. Шакурова О. Спільність історичного походження українців – вагомий фактор української національної ідентичності. X Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht». Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2019. Herausgegeben von Olena Novikova und Ulrich Schweier Verlag readbox unipress / Open Access LMU, München, 2020. S. 735–744.
3. Шакурова О. Вплив етнічної ідентичності на збереження та розвиток української етнокультурної самобутності. Українознавство. 2020. № 3 (76). С. 201–212.
4. Шакурова О., Фігурний Ю. Зміна підходів до наукового дослідження генези українського народу у другій половині XX – на початку XXI ст. // Українознавство. 2019. № 2 (71). С. 123-139.

5. Шакурова О. Апологетика та критика псевдонаукових гіпотез українського етногенезу: історіографічний дискурс. // Українознавство. 2019. № 3 (72). С. 86-103.

Семенова Оксана Володимирівна – старша наукова співробітниця відділу української етнології НДІУ

Останні наукові публікації:

1. Семенова О. Радянська ідентичність у соціо- та етнокультурному просторі сучасної України Українознавство. 2020. № 4 (77). С. 159–169.

2. Семенова О. Етнокультурні традиції побутування та художнього оформлення кустарних виробів зі шкіри та хутра в Київській губернії у кінці XIX – першій половині XX століття. Українознавство. 2020. № 1 (74). С. 180 – 195.

3. Семенова О., Герасько М. Національно-культурна ідентичність українського суспільства у контексті сучасних гуманітарних викликів. Українознавство. № 2 (75). С. 130 – 145.

4. Трансформація шкіряного кустарного промислу українців Середньої Наддніпрянщини в умовах становлення радянської державності (початок – перша половина XX століття). //Українознавство. 2019. № 1 (70) С. 54 – 66.

5. Семенова О. Соціокультурні дослідження українсько-білоруського пограниччя: до історіографії питання. Народна творчість та етнологія. 2019. № 4. С. 24 – 38.

6. Семенова О. Діалектологічні дослідження українсько-білоруського Полісся (історіографічний аспект). Народна творчість та етнологія. 2019. № 5 С. 44 – 50.

7. Семенова О. Локальна ідентичність та повсякденні практики мешканців київського передмістя (на прикладі смт Глеваха) // Українознавство. 2019. № 4. С. 143–156.

Отрошко Любов Григорівна – наукова співробітниця відділу української етнології НДІУ.

Коло наукових інтересів

Філософське осмислення символіки як носія інформації про етнос, дослідження основних віх та особливостей процесу символотворення в Україні.

Останні наукові публікації:

1. Отрошко Л.Г. Історіографічний огляд праць, присвячених життю і діяльності Ярослави Стецько в контексті етнокультурних, державотворчих та націєтворчих процесів в Україні. Гілея. Збірник наукових праць. Випуск 157. Історичні науки. 2020. С. 102–108.

2. Отрошко Л. Вплив діаспори на формування і розвиток української національної культури (середина 80-х – середина 90-х років ХХ ст.). X Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht» Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2019. Herausgegeben von Olena Novikova und Ulrich Schweier Verlag readbox unipress / Open Access LMU, München, 2020. S. 704–715.

3. Отрошко Л. Особливості етнокультурних взаємин української діаспори з Україною у період від середини 80-х до початку 90-х років XX ст.» // Українознавство. 2019. № 3 (72). С. 146–163 .

4. Отрошко Л. Діяльність націоналістичних громадських та громадсько-політичних об'єднань у контексті етнокультурних процесів в Україні та діаспорі у період від середини 80-х років XX століття до початку 2000 років XXI століття // Українознавство, 2019. № 4. С. 241–259 .

Чирков Олег Адольфович – науковий співробітник відділу української етнології НДІУ.

Коло наукових інтересів

Українознавство, етнічна географія, етнічна статистика, етнічна демографія, етнічна соціологія, етнічна політологія, етнічна історія України, фіксація, упорядкування та поширення українознавчих знань засобами веб-енциклопедії «Вікіпедія».

Останні наукові публікації:

1. Чирков О. Російщення українців триває (на прикладі роботи вебпорталу «ukr.net»). X Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht». Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2019. Herausgegeben von Olena Novikova und Ulrich Schweier Verlag readbox unipress / Open Access LMU, München, 2020. S. 239–251.

2. Чирков О. Зміни мовної структури інформаційного поля новинних інтернет-видань України у листопаді 2019 – лютому 2020 р. (за вмістом вебпорталу ukr.net.) // Virtus: Scientific Journal / Editor-in Chief M.A. Zhurba – October # 47, 2020. – 143 p – P. 101–105.
<http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal47.pdf>

3. Чирков О. Зміни релігійної ситуації у світлі тенденцій етнокультурного розвитку України (1985–2019) // Православ'я в Україні: Збірник за матеріалами ІХ Міжнародної наукової конференції. До 1050-річчя упокоєння святої рівноапостольної Ольги, великої княгині Руси-України та 30-річчя з часу відродження Київської православної богословської академії. К.: [Київська православна богословська академія], 2019. С. 574–583.

У відділі також працювали:

Баран Володимир Данилович (1927-2019) – провідний науковий співробітник, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1991, 2001 роки). Працював у відділі української етнології НДІУ у період з 2014 по квітень 2018 року.

Коло наукових інтересів – слов'янська археологія, походження українського народу. Створив українську наукову школу дослідників археології та давньої історії слов'ян, підготував 16 кандидатів та 6 докторів наук. Керував роботою численних археологічних експедицій у дослідженні пам'яток давніх слов'ян та городищ Київської Руси, зокрема, давнього Галича – столиці Галицько-Волинського князівства. Разом з німецькими археологами брав участь у дослідженнях слов'янського городища Ольденбург (Західна Німеччина).

Автор близько 500 наукових праць, серед них – чотирнадцять індивідуальних та понад півтора десятка колективних монографій; відповідальний редактор і співавтор багатьох

наукових збірників.

Наукові праці:

1. Baran V. Istocpočnokarpataska regija od 5. do 7. stoleča / Baran Volodymyr // Ukrajinski Karpati: etnogeneza–arheologija–etnologija: zbornik radova (prijevod s ukrajinskoga). Priredio Jevgenij Paščenko. – Zagreb. 2014. – Str. 33–69.

2. Баран В.Д. У пошуках джерел українського народу. Вибрані наукові праці. – К., 2011.– 800 с. (у співавторстві).

3. Баран В.Д. Слов'яни у первісності і ранньому середньовіччі: збірник вибраних етнологічних праць. – К., 2012.– 108 с.

Шостак Маргарита Василівна – упродовж 2014-2019 рр. працювала на посаді старшої наукової співробітниці відділу української етнології НДІУ, кандидатка історичних наук. Коло наукових інтересів – проблеми історіографії Києво-Руської держави.
